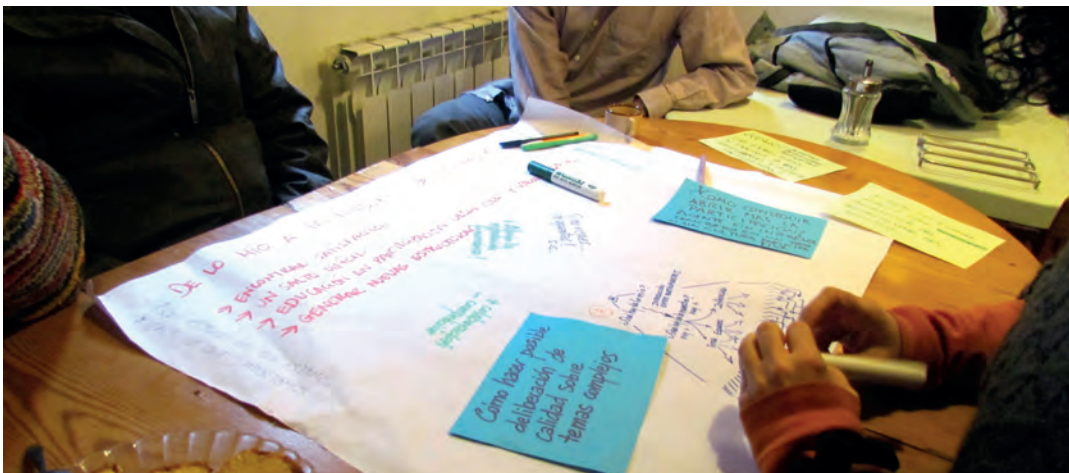

[PARTAIDETZA ETA GOBERNANTZA TOKI-
ERAKUNDEETAN. MATERIAL LAGUNGARRIA]

[3]

HERRITARREN PARTAIDETZARAKO UDAL-PLANAK EGITEKO GIDA

[PARTAIDETZA ETA GOBERNANTZA TOKI-
ERAKUNDEETAN. MATERIAL LAGUNGARRIA]

[3]

HERRITARREN PARTAIDETZARAKO
UDAL-PLANAK EGITEKO GIDA

Dokumentu hau Nafarroako Gobernuko Herritarren Arretarako eta Partaidetzarako Zerbitzuak, Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioaren lankidetzarekin, argitaratzen duen koaderno-sail batekoa da. Sail horren bidez, partaidetza hobetzen eta zabaltzen lagundu nahi da, plangintza- eta kudeaketa-tresna izan dadin Nafarroako toki-erakundeetan.

Argitaratzailea: Herritarrekiko eta Erakundeekiko Harremanetako Departamentua. Nafarroako Gobernua

Lankidetzak: Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa (NUKF)

Edukiak: Javier Espinosa [humaro.es]

Diseinua eta maketazioa: Javier García [todocambia.com]

Irudiak: Javier García, orrialde hauetakoak izan ezik: 8. eta 21. or., Tuterako Udala; eta 20. eta 22. or., 'Nafarroako Erresuma' Turismoko Artxiboak utzitako argazkiak.

Inprimaketa: Gráficas Lizarra, S.L.

Lege-gordailua: DL/LG NA 2685-2017

1 I GIDAREN AURKEZPENA ETA ESPARRU TEORIKOA	5
2 I HERRITARREN PARTAIDETZARAKO UDAL-PLANA EGITEKO FASEAK ETA METODOLOGIA.....	8
A I AURRETIAZKO FASEA: ERABAKIA HARTZEA.....	8
B I DIAGNOSTIKOA EGITEKO FASEA.....	10
B.1 I UDALAREN EGITURA POLITIKOA ETA TEKNIKOA AZTERTZEA.....	10
B.2 I LEHENDIK EGIN DIREN PARTAIDETZA-PROZESUAK ZERRENDATZEA	10
B.3 I UDALEKO KIDE ANITZEKO ORGANOAK ETA BESTELAKO MEKANISMO EZ-ARAUTUAK AZTERTZEA.....	11
B.4 I HERRITARREN PARTAIDETZARI DAGOKIONEZ UDALERRIKO GAUR EGUNGO EGOERA ETA GEROARI BURUZKO IKUSPEGIA AZTERTZEA UDALEKO ARDURADUN POLITIKOEKIN ETA TEKNIKARIEKIN BATERA	11
B.5 I HERRITARREN PARTAIDETZARI DAGOKIONEZ UDALERRIKO GAUR EGUNGO EGOERA ETA GEROARI BURUZKO IKUSPEGIA KONTRASTATZEA GIZARTE-ERAKUNDE GARRANTZITSU BATZUEKIN.....	12
B.6 I PARTAIDETZARI DAGOKIONEZ UDALEAN DAGOEN EGOERARI BURUZKO TXOSTENA.....	13
C I PLANAREN LEHEN ZIRRIBORROA EGITEKO FASEA.....	14
C.1 I HOBETU BEHARREKO ARLOAK ZEHAZTEA	14
C.2 I HELBURU NAGUSIA ETA HELBURU ESTRATEGIKOAK ZEHAZTEA	15
C.3 I JARDUN-ILDOAK ETA EKINTZAK	16
C.4 I PARTAIDETZARAKO UDAL-PLANAREN ZIRRIBORROA TALDE ERAGILEARI AURKEZTEA	18
D I HERRITARREK PARTE HARTZEKO FASEA	18
E I PARTAIDETZARAKO UDAL-PLANA ONARTZEKO ETA JAKITERA EMATEKO FASEA.....	19

3 | ESPERIENTZIA JAKINGARRI BATZUK 20

PLANGINTZA..... 23

LEGEDIA 23

4 | DOKUMENTAZIO JAKINGARRIA 23

**1. ERANSKINA I LEHENDIK EGIN DIREN PARTAIDETZA-EKINTZEI
BURUZKO DIAGNOSTIKOA EGITEKO FITXA (EREDUA) 24**

**2. ERANSKINA I PARTAIDETZA-EKINTZA BERRIAK PROPOSATZEKO
FITXA (EREDUA) 25**

GIDAREN AURKEZPENA ETA ESPARRU TEORIKOA

1

Herritarren partaidetzak gorantz egin du azkenaldian, gizarteak hori eskatzen baitu gero eta nabariago. Zergatik? Bada, hein batean behintzat, batzuek politika egiteko duten moduarekiko gero eta jarrera kontrakoagoa hartzen ari delako gizarteak. Eta horrek agerian uzten du behar-beharrezkoa dela ordezkartzeko demokraziaren bideak osatzea, haiekin batera demokrazia partizipatiboaren bideak ere urratuz. Gainera, gizarteak ahalduzko prozesuak sustatzeko ere bada garrantzitsua herritarren partaidetza garatzea, eta, horretarako, deliberazio publikoko espazioak behar dira nahitaez.

Udal-gobernuen interesak herritarrengana hurbiltzeko modu bat ere bada herritarren partaidetza, eta tokiko arazoei eman dakiekeen irtenbideak gardentasunetik eta lankidetzatik herritarrekin kontrastatzeko era bat ere bai, elkarren arteko lankidetzaren eta gardentasunaren bidez jarrerak adosteko modu bat ez ezik.

Toki-administrazioek herritarren partaidetza sustatzearen helburua herritarrek erabaki publikoetara ekartzea izan ohi da, herritarrekin harremanak izateko beste modu batzuk sustatzea, eta interes publikoko erabakiak elkarriketan eta deliberazioan oinarrituta hartzea.

Herritarren partaidetza-maila ez da beti bera. Prozesu batzuetan izan daiteke herritarrek informatze hutsa (hori beti da ezinbestekoa), edo izan daiteke herritarrei kontsulta egitea, deliberazioa edota elkarrekin erabakitzea bera. Hiru maila horietatik zein aplikatu jakiteko (informatzeak beti egon behar du, hiruretatik edozeinetan), udalak partaidetza zertarako nahi duen zehaztu behar du aurrena; horren arabera izan behar du partaidetza-mailak, eta partaidetza-mailaren arabera zehaztu behar dira hura garatzeko tresnak.

Toki-administrazioak, hurbiltasunagatik eta herritarrekin harreman estuena duen administrazioa delako, herritarren partaidetzako esperientzia ugari garatu ditu azken urteotan. Erakunde horietako batzuetan (Nafarroako Foru Komunitateko kontzejuetan, esate baterako), ohi-ko funtzionamendu-bideak oso irekiak dira, interes publikoko gaiei buruzko eztabaidetan

eta bozketan oinarrituak, eta horrek ez dio inolako kalterik egiten ordezkaritza politikoari. Udalerrri handiagoen udaletan, zeharo ohikoa izan da egitura irekiak edukitzea (adibidez, batzordeak), eta herritarrek parte hartzearen aldeko joera izan dute beti, elkarteen bitartez normalean.

Nafarroako Foru Komunitatean, azken urteotan herritarren partaidetzako ekimen asko sortu dira Nafarroako udalerrietan, eta era askotakoak gainera, partaidetza-mailaren, tresnen eta helburuen aldetik. Adibide aipagarriena Iruñeko Udalaren ekimena da, Herritarren Partaidetzako Alorra sortu baitu, giza baliabidez nahiz baliabide tekniko hornitu, eta hirian oso lurralde-garapen interesgarria eman. Iruñaz gain, alabaina, beste hamaika udalerrri ere hasia da herritarren partaidetzako ekintzak, prozesuak eta abar egiten, hala nola Tuter, Berrio-beiti, Egues, Atarrabia, Castejón, Barañain, Burlata, Antsoain, Sartaguda, Lodosa, Gares, Zangoza, Agoitz, Tafalla eta Arguedas.

Partaidetza duela urte askotako kontua da udal-politiken arlo batzuetan; hori egia da. Baina egia da ere, Tokiko Agenda 21 egitasmoa alde batera utzita, nekez dagoela beste adibiderik, herritarren partaidetza zentzurik zabalenean hartzen duenik: udaletako garapen-arlo guztiekiko transbertsala eta planifikatua den partaidetza-gisa, alegia. Eta hori gabe, partaidetza ezin har daiteke udalaren jardunari balio erantsia ematen dion elementutzat. Alde horretatik, gero eta toki-administrazio gehiago ari dira ahaleginak egiten eremuak herritarrei irekitzeko, arretaren, informazioaren eta gardentasunaren bidez. Horregatik, planifikatu beharra gero eta premiazkoagoa sumatzen da, kontuan hartuta partaidetzak eraginkorra, efizientea eta egiazkoa izan behar duela.

Gida honen helburua udal handi nahiz ertainei (8.000 biztanletik gorakoei) metodologia bat eskaintzea da, udalerrrian herritarren partaidetzako prozesu bat abiarazi nahi izanez gero hura planifikatzeko tresna bat izan dezaten, helburuak eta egin beharreko ekintzak zehazteko modu bat, eta hala, udal-kudeaketa demokratikoagoa, sozialki legitimatuagoa eta azken batean hobea lortzeko modua bihur dadin herritarren partaidetza. Gainerako udalek, gure ustez, ez dute arlo horretan plangintzaren beharrik, a priori behintzat.

Udalek horrelako planak zertarako behar dituzten argi dago: kontua da partaidetzaren egoera aztertzea eta diagnostikoa egitea udal-arlo guztietan, eta koordinatzeko, bateratzeko eta transbertsalki nahiz sektorialki sustatzeko ildo komun batzuk planteatzea haiekin batera, prozesuan lantalde tekniko eta politikoak zuzenean inplikatur, herritarrek parte hartzeko faseari ekin aurretik. Udal handi eta ertain guztiek dituzte ekimen interesgarriak partaidetzaren ikuspuntutik, eta kide anitzeko organoak ere bai (giltzarri izan daitezkeen kanpoko eragileek parte har dezakete horrelakoetan). Udal batzuek, gainera, partaidetzari buruzko ordenantza dute. Baina, oro har, ez dute politika-ildo nahikoa definiturik ez partekaturik administrazio horietako arduradun administratiboekin, ez eta ezein planifikazio-tresnarik ere, koherentzia emango dienik, tokiko partaidetza-sistemaren elementu nagusiak zehaztuko dituenik eta epe ertain eta luzera proiektatuko duenik.

Gida honetan azaltzen dizuegun metodologiak hura aplikatzeko hiru elementu nagusi ditu oinarri: arduradun politiko eta teknikoak inplikatzeko partaidetza-planaren definizioan eta onarpenean; kanpotik aholkularitza-enpresa espezializatu baten laguntza izatea, plana taxutzeko eta dinamizatzeko ardura dutenekin lankidetzan estu aritu dadin plana onartu arte; eta herritarrei eta tokiko erakundeei irekia den partaidetza-prozesu bat egitea, proiektua sustatu duen udalak aukera izan dezan prozesu horren bidez partaidetza-planaren edukien berri emateko, hari buruz deliberatzeko, eta ikuspegi tekniko nahiz politikotik egokiak, bidegarriak eta udalaren eskumenekoak diren ekarpenak jasotzeko.

Herritarren partaidetzarako plana onartu ostean, baliteke udalak bi neurri hartu behar izatea: bata, udal-arlo edo zinegotzitza espezifiko bat sortzea (oraindik ez badu) eta/edo partaidetzarekin zerikusia duten eskumenak jada badiren zinegotzitzetatik zeinek hartuko dituen erabakitzea; eta bestea, onartutako plana dinamizatzeaz, abiarazteaz eta ebaluatzeaz arduratuko den baliabide teknikoren bat ematea, propioa (espezifikoa eta/edo beste eskumen batzuekin partekatua) edo kanpoan kontratatua.

Hurrengo lerroetan, herritarren partaidetzarako udal-plan bat egiteko urratsak eta metodologiak azaltzen dizkizuegu.

2

HERRITARREN PARTAIDETZARAKO UDAL-PLANA EGITEKO FASEAK ETA METODOLOGIA

A_ AURRETIAZKO FASEA: ERABAKIA HARTZEA

Herritarren partaidetzarako udal-plana egiteko lanei ekin aurretik, horri buruzko udal-erabakia hartu behar da, idatziz jasota gera dadin plan hori egiteko borondate politikoa.

Udal-erabakia gobernu-taldeak bultzatuta etor daiteke, edo talde espezifiko batek eskatuta.

Horrelako erabaki bat hartzeko, udaleko talde guztien adostasuna lortzea da onena, planak geroan jarraipena izan dezan.

Behin erabakia hartuta, **ezinbestekoa da udalak egitura politiko-tekniko bat sortzea, plana egiteko faseak eta ekintzak planifika eta koordina ditzan**. Egitura horri **TALDE ERAGILEA** deritzo, eta hauek osatu behar dute, gutxienez:

→ **Alkatea.**

→ **Herritarren Partaidetzako zinegotzia(k).** Zinegotzitza hori ez badago, gaiarekin zeri-kusi handiena duten arloetako zinegotziek hartu beharko lukete parte.

→ Partaidetzak ukitzen dituen **beste arlo batzuetako zinegotziak.**

→ Beste **talde politiko** batzuetako zinegotziak.

→ Udaleko **arlo guztietako teknikariak.**

Proposamena gobernu-taldetik sortu bada, hura udalbatzan eztabaidatu baino lehen eratu daiteke talde eragilea, eta aurreneko eginkizuna izango du proposamen orokor bat prestatzea, plana egiteko jarraitu beharreko urratsei eta haren edukiei buruz.

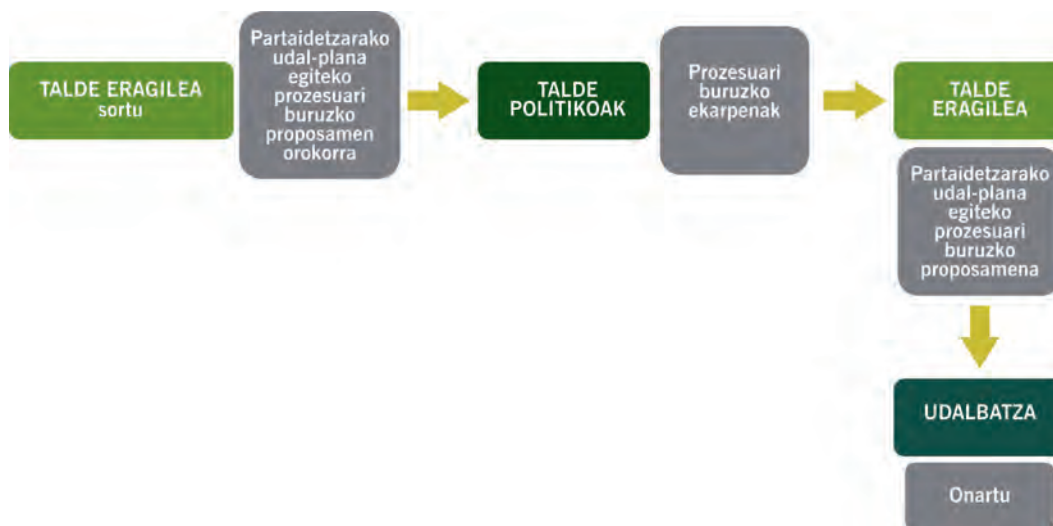
Udalbatzak erabakia hartu eta gero, **TALDE ERAGILEAK** eginkizun hauek izan beharko lituzke:

→ Udaleko langile guztiei partaidetza-plana egingo dela jakinaraztea.

→ Laguntza tekniko emateko kontratatuko den enpresa edo zerbitzuaren egitekoak zehaztea. Proposamenak baloratzea, eta lana balorazio onena duen eskaintzari esleitu dakion proposatzea.

- ➔ Lan-kronograma adostea, barne- nahiz kanpo-ardurak zehaztea, eta plana egiteko antolaketa-proposamena definitzea.
- ➔ Plana egiteko prozesuaren faseak koordinatzea laguntza teknikoa emango duen kanpoko zerbitzu edo enpresarekin.
- ➔ Zirriborria baliozkotzea, informaziorako eta kontsultarako balio dezan barne- nahiz kanpo-arduradunentzat.
- ➔ Herritarrek parte hartzeko prozesuaren diseinua onartzea. Prozesu horretan parte hartzea eta ebaluatzea.
- ➔ Partaidetza-prozesuan herritarrek egindako proposamenak gobernu-taldeari jakinaraztea, eta ikuspegi teknikitik baloratzea planaren behin betiko dokumentuan sar daitezkeen edo ez.
- ➔ Udalbatzari partaidetzarako plana onar dezan proposatzea.

Horren ondoren, hurrengo faseei ekingo zaie. Hauek dira:

- ➔ Aurretiazko diagnostikoa egiteko fasea
- ➔ Planaren lehen zirriborria egiteko fasea
- ➔ Herritarrek parte hartzeko fasea
- ➔ Plana onartzeko eta jakitera emateko fasea

B_ DIAGNOSTIKOA EGITEKO FASEA

Diagnostikoa egiteko fase hau funtsezkoa da herritarren partaidetzarako udal-plan bat egin nahi denean. Helburua da toki-erakundea herritarren partaidetzari dagokionez nolako egoeran dagoen jakitea, eta horretarako, fase honetan hainbat alderdi aztertu behar dira: lehendik partaidetzako zer prozesu egin diren, gaur egun udalean partaidetzaren aldetik egoera zein den, horri buruzko udal-araudirik baden, partaidetzako zer organo edo egitura dauden, teknikariek zer ikuspegi duten, teknikariek gai horri buruzko zer-nolako ezagutza eta prestakuntza duten, etab.

Diagnostikoa behar bezala egiteko, lan hauek egin beharko lirateke, gutxienez:

B.1 _ UDALAREN EGITURA POLITIKOA ETA TEKNIKOA AZTERTZEA

Helburua da jakitea ea dagoeneko badagoen herritarren partaidetzarako arlorik, langilerik, baliabiderik... Horretarako, aztertu behar da ea partaidetzako zinegotzitza badagoen edo horren ardura politikoa nork duen, ea partaidetzari erantzuteko egitura teknikorik badagoen, zer giza baliabide eta baliabide tekniko dauden, eta abar.

B.2 _ LEHENDIK EGIN DIREN PARTAIDETZA-PROZESUAK ZERRENDATZEA

Sortuko den partaidetza-planerako oso garrantzitsua da jakitea une horretara arte zer aurrerapauso eman izan diren partaidetzari dagokionez, zer ikuspegitatik heldu izan zaion partaidetzari prozesu horietan, zer gai utzi izan diren herritarren partaidetzaren esku, zenbaterainokoa izan den partaidetza, etab. Horretarako, **azken urteetan egin izan diren partaidetza-prozesu guztiak aztertu behar dira, edozein zela ere gaia.**

Zerrenda edo inbentarioa egiteko metodologia gisa, **fitxak** erabiliko dira (1. eranskinean duzue eredu bat). Udal-arlo bakoitzeko teknikariek beteko dituzte, eta partaidetza-planaren ardura duen teknikariak kontrolatuko edo egiaztatuko du fitxak behar bezala betetzen direla. Udalak zenbat baliabide tekniko dituen, fitxak arlo bakoitzeko arduradunak bere kasa beteko ditu, edo plana idazteko ardura duen teknikariak lagunduko dio horretan.

Une horretara arteko partaidetza-prozesuei edo -ekintzei buruzko galderak ez ezik, geroan egiteko partaidetza-ekintzei buruz ere galdetuko zaie teknikariei, beste fitxa batean proposamenak egin ditzaten (ikusi 2. eranskina).

Fitxetako informazio guztia aztertu egin behar da gero, eta teknikariekin kontrastatzeko aukera ere izango da bakarkako elkarrizketetan.

B.3 _ UDALEKO KIDE ANITZEKO ORGANOAK ETA BESTELAKO MEKANISMO EZ-ARAUTUAK AZTERTZEA

Udalan zer partaidetza-ekimen egin izan diren ikusteaz gain, aztertu behar da, halaber, udalak araututakoen artean kide anitzeko zer organo dauden (udal-ordezkariz eta udalerriko gizarte-erakundeen ordezkariz osatutako organoak, alegia), horrelakoek ere herritarrek udalaren erabakietan parte har dezaten sustatzen duten heinean. Eta, bestalde, gerta liteke bizilagunek parte hartzeko beste sistema ez-arautu batzuk martxan izatea udalak, eta hala bada, sistema edo mekanismo horiek identifikatu eta aztertzea ere garrantzitsua da. Egiturarik ohikoenak patronatuak, batzordeak, kontseilu sektorialak eta halakoak dira.

Oso interesgarria da aztertzea horrelako egiturak nola araututa dauden, zer eginkizun dituzten, herritarrek parte hartzeko formula eta bideak zein diren, zer araudi duten, herritarren ordezkariek egitura horietarako nola hautatzen diren...

B.4 _ HERRITARREN PARTAIDETZARI DAGOKIONEZ UDALERRIKO GAUR EGUNGO EGOERA ETA GEROARI BURUZKO IKUSPEGIA AZTERTZEA UDALEKO ARDURADUN POLITIKOEKIN ETA TEKNIKARIEKIN BATERA

Udalan partaidetzari dagokionez aurretik zer ekimen egin diren eta zer tresna dauden aztertzea garrantzitsua dela esan dugu, eta halaber, garrantzi handikoa da jakitea **zer iritzi duten udaleko arduradun tekniko eta politiko nagusiek une horretan udalan partaidetzari dagokionez dagoen egoeraz**. Hori aztertuz balio handiko informazioa lortuko dugu: partaidetzarako planak zer puntu izan beharko dituen ardatz, helburu forman.

Teknikarien eta arduradun politikoen ikuspegia aztertzea funtsezkoa da, bestelako ikuspuntu bat izan ohi dutelako eta bata bestearekin osatzea garrantzitsua delako.

Azterketa hau eta kide anitzeko organoei buruzkoa egiteko, gure ustez egokiena **elkarrizketa moduko bilerak** egitea da, bai **udaleko arlo tekniko bakoitzaren arduradunekin**, bai arduradun politiko batzuekin. Elkarrizketa horietan gai hauek landuko dira, gutxienez:

- Herritarrei arreta udalean.
- Gardentasuna, egoerari buruzko ikuspuntua.
- Partaidetzaren egoera gaur egun.
- Herritarren partaidetza sustatu beharrari buruzko ikuspegia.
- Partaidetzari buruzko ezagutza teknikoa.
- Partaidetza sustatzeko behar diren baliabideak (identifikatzea).

Elkarrizketak egin aurretik, arlo bakoitzak bete dituen fitxak aztertu behar dira. Hala, arduradun tekniko eta politikoekin bildutakoan, alderdi batzuei pisu handiagoa eman ahal izango zaie elkarrizketan, fitxetatik ateratako informazioaren arabera.

Giza baliabide urriak dituzten udaletan, arlo guztietako zinegotzi guztiei ere egin behar zaie elkarrizketa.

Udalak partaidetza arautzeko ordenantza baldin badu, komeni da hura aztertzea, ikusteko ea udalak bete beharreko eginkizunik edo premiarik baden. Bestalde, planaren edukiaren eta ikuspegiaren arabera, gerta daiteke ordenantza berrikusteko proposamenen bat egin beharra, ordenantza planarekin bat etor dadin.

Udalak partaidetza arautzeko ordenantzarik ez badu, komeni da ordenantza egiteko aukera aztertzea eta, beraz, plana egin osteko ekintza gisa kontuan hartzea.

B.5 _ HERRITARREN PARTAIDETZARI DAGOKIONEZ UDALERRIKO GAUR EGUNGO EGOERA ETA GEROARI BURUZKO IKUSPEGIA KONTRASTATZEA GIZARTE-ERAKUNDE GARRANTZITSU BATZUEKIN

Oso komenigarria da jakitea **zer ikuspegi duten herritarrek udalerrian nahiz udalean partaidetzari dagokionez unean bertan dagoen egoeraz eta etorkizunerako dauden aukerez**. Herritarren ikuspegiak osatu egin ohi du udalarena, bai teknikoa eta bai politikoa. Herritarrek

zer-nolako ikuspegia duten jakiteko, elkarrizketa egin dakieke udalerriko elkarte, erakunde eta abarren ordezkari, dela udalak antolatutako dituen organoetako batean parte hartzen dutenei, dela gizarte-mailan aritzen direnei. Elkarrizketa egin dakieke, halaber, partaidetzari buruz ikuspegi interesgarria izan dezaketela-eta egokiak izan daitezkeen pertsonei. Pertsonen zerrenda talde eragilearekin adostuko da.

Elkarrizketetan gai hauek landu daitezke:

- Herritarren partaidetza kontzeptuari buruzko ikuskera.
- Unean bertan partaidetzarako dauden bideei buruzko iritzia.
- Herritarren partaidetza-maila.
- Partaidetzaren kultura udalerrian.
- Beste batzuk

B.6 _ PARTAIDETZARI DAGOKIONEZ UDALEAN DAGOEN EGOERARI BURUZKO TXOSTENA

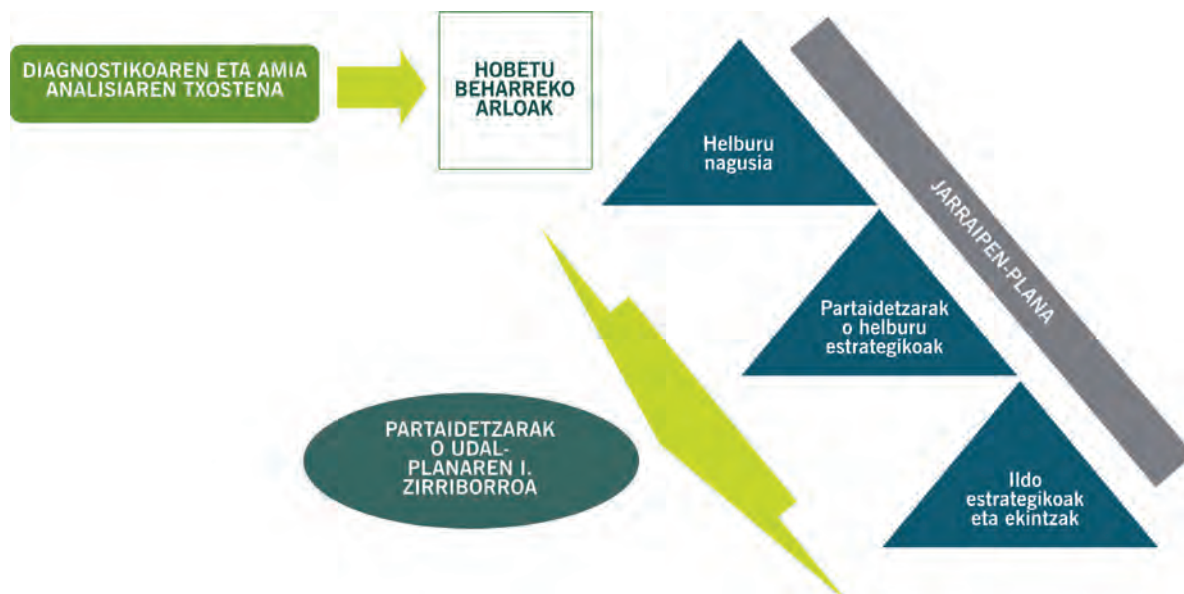
Diagnostikoa egitearen emaitza nagusi gisa, txosten bat idatzi behar da, eta han, gutxienez, kapitulu hauek landu:

- **Udalaren egoera herritarren partaidetzari dagokionez**
 - ▶ Aurretiko partaidetza-ekimenak
 - ▶ Antolamendu-egitura
 - ▶ Partaidetzarako dauden bideak
- **Barne-ikuskera herritarren partaidetzari buruz**
- **Herritarren ikuskera partaidetzari buruz**
- **AMIA analisia eta ateratako ondorio nagusiak**

C_ PLANAREN LEHEN ZIRRIBORROA EGITEKO FASEA

Diagnostikoaren fasean egin den azterketan oinarrituta, herritarren partaidetzarako udal-plana taxutzeari ekingo zaio.

Eskema horretan oinarrituta eta diagnostikoaren fasean egindako lana abiapuntu hartuta, herritarren partaidetzarako udal-planaren lehen zirriborroa egiteko urratsak zehaztu behar dira:

C.1 _ HOBETU BEHARREKO ARLOAK ZEHAZTEA

Diagnostikoaren fasean AMIA analisia egin dugunez, hobetu beharreko zenbait arlo zehaztuko ditugu hartan oinarrituta, eta gero arlo horietatik abiatuta definituko ditugu helburuak eta ardatz estrategikoak, planari forma emango diotenak. Hobetu beharreko arloak zehazteko, bi alderdi hartuko ditugu kontuan nagusiki: AMIA analisisian detektatu diren ahuleziak eta mehatxuak. Ez da ahaztu behar, dena den, partaidetzarako planean landu daitezkeen arloak sartu behar direla hemen, eta ez planaren eremua gaingiditzen dutenak, nahiz eta zer hobetua izan.

Azpiratu beharrekoa da, bestalde, gero helburuak eta ardatz estrategikoak zehazteari ekindakoan oinarri bakarra ez direla izango hobetu beharreko arloak, eta aitzitik, kontuan hartuko direla, horiez gain, AMIA analisia indarguneen eta aukeren atalean detektatu diren alderdietako batzuk ere, planak sustatu edo bultzatu beharrekoak direnak behintzat. Gainera, gerta daiteke diagnostikoak ez detektatu arren planean zenbait alderdi sartu behar izatea, hala egitea komeni delako edota nahitaezkoa delako, araudiak hala behartuta, dokumentazio-kontuengatik...

C.2 _ HELBURU NAGUSIA ETA HELBURU ESTRATEGIKOAK ZEHAZTEA

Partaidetzarako udal-plana egiteko urratsetan garrantzitsua da hau, hemen zehaztuko baita planarekin zer emaitza lortu nahi diren eta horiek lortzera nola iritsi.

Lehenik eta behin, **planaren helburu nagusia** definitu behar da; alegia, plana egitearen xedea zein den, edo bestela esanda, plana egitearekin zer lortu nahi den. Helburu nagusi hau, beraz, planarekin lortu nahi diren emaitzen ikuspegi orokor bat da; hots, udalak herritarren partaidetzari dagokionez dituen asmoen adierazpena.

Helburu orokorretik abiatuta, **helburu estrategikoak** zehaztuko dira. Horiek definitzeko, hobetu beharreko arloak eta jada aipatu ditugun beste alderdiak kontuan hartzeaz gain, oso ondo jakin behar da zer “plan-mota” diseinatu nahi den, helburuak norainokoak izatea nahi den, eta gero abiarazi beharko denean bideragarria izango den. Hau da, trebea izan behar da helburu estrategikoak definitzean (eta geroko ekintzak definitzean ere bai) hiru bideragarritasun-mota oinarri hartuta:

↘ BIDERAGARRITASUN TEKNIKOAK

Helburu eta ardatz estrategikoak zehaztean, kontuan izan behar da ikuspuntu teknikitik lortzeko modukoak izan behar dutela; hau da, helburu horiek jardun-ildoan bidez lortzeko egin beharko den guztirako nahikoa giza baliabide eta baliabide tekniko izan behar ditugu.

↘ BIDERAGARRITASUN EKONOMIKOAK

Plana abiarazi egin beharko da gero, eta beraz, jabetuta egon behar dugu aurrekontu bat behar duela. Garrantzi handikoa da logika hori, zeren eta hobeto baita asmo txikiagoko plan egingarri bat izatea eta ez baliabide ekonomiko handiegia behar dituen plan handi bat gertatzea.

↘ BIDERAGARRITASUN SOZIALA

Alderdi soziala erabakigarria da helburu estrategikoak zehaztean. Horri ekindakoan, kontziente izan behar da partaidetzaren kulturari dagokionez zer-nolako maila dagoen udalerrian.

Logika hori oinarri hartuta, beraz, helburu eta ardatz estrategikoak definituko dira. Helburuak zehazteko, garrantzitsua da kontuan izatea komeni dela helburuek zenbait ezaugarri izatea, gero jarraipena egin eta ebaluatu nahiko ditugunean zenbateraino bete diren neurtu ahal izan dezagun.

Helburu guztiek izan behar dute:

- **Errealistak**: ezinbesteko premisa da helburuek helmuga errealista bat markatzea, bai denboraren aldetik eta bai moduetan.
- **Lorgarriak**: planean adierazitako epeetan eta dauden baliabideekin lortzeko modukoak izan behar dute helburuek.
- **Neurgarriak**: helburuak zenbateraino lortu diren neurtzeko eta adierazteko helmugak zehaztu behar dira.

Orain azalduko dugun bezala, helburu bakoitzaren inguruan **zenbait jardun-ildo** zehaztuko dira, helburu horiek lortzeko **garatu beharreko arloak** kontuan hartuta. Hurrengo fasean, ardatz edo ildo horiek osatu egingo ditugu, ekintza zehatzak emanda, eta horrek guztiak osatuko du planaren armazoa.

Udal-plana herritarren partaidetzari buruzkoa dela kontuan hartuta, zenbait ardatz garrantzi handikoak dira, gure ustez, eta baliteke ardatz horien inguruan planaren helburu estrategiko batzuk garatu ahal izatea. Jakina, udal bakoitzak bere egoerara ekarrita zehaztuko ditu, diagnostikoan ikusitakoan eta bestelako berezitasunetan oinarrituta. Hona hemen gai garrantzitsu batzuk:

- Partaidetza udalaren kudeaketaren ardatz transbertsal izan dadin sustatzea.
- Partaidetzarako bideak eta tresnak indartzea.
- Herritarren artean partaidetzaren kultura, asoziazionismoarena eta lankidetzarena sustatzea.
- Gardentasuna eta informazioa hobetzea.
- Araugintza.
- Beste batzuk, udalerri eta udal bakoitzaren ezaugarriak eta lana kontuan hartuz erabaki beharrekoak.

C.3 _ JARDUN-ILDOAK ETA EKINTZAK

Planaren alderdi estrategikoa zehaztu ondoren, hurrengo urratsa alderdi operatiboa definitzea da; alegia, zehaztea zer jardun-ildo eta ekintza abiarazi beharko diren, helburuak lortzeko. Jakina, parte honek bat etorri behar du parte estrategikoarekin, eta helburuen arabera, lortu nahi diren emaitzetara iristeko egin beharreko guztiak zehaztu behar ditu.

Lehenik eta behin, helburu estrategiko bakoitzerako jardun-ildoak definitu behar dira. Garatu beharreko arloak dira ildo horiek. Ez dago aurrez ezarrita helburu bakoitzak zenbat ildo izan behar dituen. Hori, nagusiki, bi aldagairen arabera izango da: lortu nahi diren helburuak zenbateraino diren asmo handikoak, batetik, eta udala zer egoeratan dagoen, bestetik.

Jardun-ildoak zehaztu eta gero, ildo bakoitzean egin beharreko ekintzak erabaki behar dira. Planaren maila operatiboena da hau. Proiektu guztietan gutxieneko informazio bat eman behar da:

- Izena
- Deskribapena
- Nork izango duen proiektua egikaritzearen ardura
- Zer barne- eta kanpo-eragile dauden tartean
- Egutegia
- Aurrekontua (gutxi gorabeherakoa)
- Egikaritzearen adierazleak

Honetan ere, ez dago aurrez ezarrita zenbat proiektu behar diren, ez gutxienez eta ez gehie-nez; baina zehaztu beharra dago lortu nahi diren helburuetara iristeko gutxienez zer proiektu diren beharrezko. Bestalde, garrantzitsua da, plana ezartzeak izango duen iraupena kontuan hartuta, proiektuak modu estrategikoan tenporalizatzea; alegia, oinarriak jartzen dituzten proiektuak egitea aurrena (trebakuntzakoak, zabalkunde-kanpainak, partaidetzarako bideak sortzekoak, etab.), eta planari berari balioa eransten diotenak gero egitea.

Zehaztu diren helburu estrategiko, jardun-ildo eta ekintza horiekin, jada badugu herritarren partaidetzarako udal-planaren lehen zirriborria. Une horretatik aurrera, udalean bertan barne-partaidetzako prozesu bati ekin eta aztertu egin behar da zirriborro hori, orain azalduko dugun moduan.

Adibide modura, eta herritarren partaidetzarako udal-planek jaso beharko lituzketen ildoei dagokienez, hauek dira azpimarratzekoak:

1] Partaidetza udalaren kudeaketan ardatz transbertsal izan dadin sustatzea

2] Gai hauekin lotutako neurriak:

- ▶ Udal-arloak.
- ▶ Partaidetzarako egiturak eta bideak indartzea.
- ▶ Araugintza (partaidetza arautzeko ordenantza eta beste batzuk).
- ▶ Tokiko asoziazionismoa sustatzea eta lankidetzak.
- ▶ Jendarte-segmentuen partaidetza sustatzea (haurrak, gazteak, immigranteak, emakumeak, adineko jendea...).
- ▶ Partaidetzarako kultura sustatzea.
- ▶ Informazioa, herritarren arreta eta gardentasuna hobetzea (erabaki beharrekoa)

3] Planari jarraipena egiteko sistema bat ezartzea

Gai horietaz gain, partaidetzarako udal-planak beste hainbat ere jaso ditzake, kontuan hartuta udalerriaren egoera, udalaren espektatibak eta diagnostikoan detektatu diren hobetu beharreko arloak.

C.4 _PARTAIDETZARAKO UDAL-PLANAREN ZIRRIBORROA TALDE ERAGILEARI AURKEZTEA

Laguntza teknikoa emateko kontratatu den zerbitzu edo enpresak lehen zirriborroa idatzi ondoren, talde eragileari aurkeztu behar dio. Aurkezpen horretan, garbi azaldu behar da nola izan den elementu guztiak zehazteko prozesua, hala nola hobetu beharreko arloak, helburuak, jardun-ildoak eta ekintzak, eta maila bakoitza arrazoitu, proposatutako metodologian oinarrituta.

Udala nolakoa den kontuan hartuta, aurkezpena talde eragile hutsari baino jende gehiagori egin dakioke (udaleko langileei, adibidez), betiere ahaztu gabe fase honen helburua zein den: barne-ekarpenetarako tarte bat ematea, zirriborroaz informatzeaz gain.

Behin aurkezpena egin denean, ekarpenak egiteko prozesuari ekingo zaio, eta gogoan hartzekoa da ez dela komeni horretarako epea 15 egun baino luzeagoa izatea. Une horretatik aurrera, proposatutako ekarpenak aztertu behar dira, eta plana aberasteko balio dezaketenak eta planaren metodologiarekin eta logikarekin bat datozenak aukeratu eta txertatu. Hala, aldatu beharrekoak aldatuta, II. zirriborroa idatziko da.

Gero, barne-partaidetzako fasea amaitu eta udal-planaren II. zirriborroa adostu ondoren, herritarrek aztertzeke aldia hasiko da.

D _HERRITARREK PARTE HARTZEKO FASEA

Ezin zuen bestela izan, jakina, eta orain, herritarrek aztertu behar dute herritarren partaidetzarako udal-plana, II. zirriborro hori zehazki, udalerriko herritar guztiei zuzendutako partaidetza-prozesu batean. Dena den, nahiz eta prozesua izatez irekia izango den, ahalegin berezia egingo da udalerriko gizarte-bizitzan aritzen diren kolektibo, elkarte, pertsona eta abarrek parte har dezaten.

Partaidetza-prozesua txukun egiteko, aurrez informazio-fase bat egin behar da, udalak zabalkunde-lanerako eskura dituen bide eta kanal guztiak erabiliz: webgunea, udal-aldizkari edo -buletinak, sare sozialak, kartelak, eskutitz pertsonalizatuak, etab. Herritarrek informatzeko eta motibatzeko fase hau funtsezkoa da, baldin eta partaidetza-saioetan masa kritiko behar beste informatua egongo bada.

Partaidetza-prozesurako, berriz, gure ustez egokiena II. zirriborroaren dokumentu exekutibo bat egitea da: zirriborroaren beraren bertsio laburtu bat, herritarrek erraz ulertzeko modukoa, hain zuzen.

Prozesuak deliberazioan oinarritu behar du, eta gutxienez hiru lan-saio izango ditu, gutxi gorabehera eskema honen arabera antolatuta:

➤ 1. SAIOA

Planaren II. zirriborroaren aurkezpena. Saio honetan, udalerriak partaidetzari dago-kionez zer ahulgune eta zer indargune dituen detektatzea izango da gai nagusia edo ardatza dinamikan.

➤ 2. SAIOA

II. zirriborroaren dokumentuan eta udalerriaren ahulgune eta indarguneei buruzko deliberazioan oinarrituta, behin betiko planean sartzeko proposamenak landuko dira.

➤ 3. SAIOA

Behin partaidetza-prozesua amaitu denean, plana idazteko ardura dutenek partaidetzari buruzko txostena idatzi behar dute, eta txosten horretan, besteak beste, II. zirriborroan txertatzeko modukoak diren proposamenak jaso, talde eragileak eta arduradun politikoek azter ditzaten, eta zein onar daitezkeen eta zein ez erabaki.

Gero, **hirugarren saio** bat egin behar da, **itzulerakoa** deritzona, herritarrei azaltzeko zer proposamen txertatuko diren behin betiko planean eta zein ez, eta zergatik.

E PARTAIDETZARAKO UDAL-PLANA ONARTZEKO ETA JAKITERA EMATEKO FASEA

Herritarrek parte hartzeko prozesuan proposatu dituzten ekarpenak planean txertatu ondoren, udal-planaren behin betiko bertsioa idatzi behar da, eta udalbatzara eraman, onar dezan.

Udalbatzak herritarren partaidetzarako udal-plana onartzen duenean, komeni da horren berri ematea, bai udaleko arlo tekniko guztiei, bai partaidetza-prozesu irekian parte hartu duten pertsona guztiei ere. Horren ondoren, urrats baino ez da falta: plana abiarazi eta ezartzea, planean bertan zehaztutako egutegiaren arabera.

3 ESPERIENTZIA JAKINGARRI BATZUK

Hainbat hiritan egin dituzte herritarren partaidetzarako udal-planak, bai Nafarroatik kanpo, hala nola Gasteizen eta Las Palmas Kanaria Handikoan, bai eta gure Foru Komunitatean ere: Eguesibarren eta Zizur Nagusian, adibidez. Hurrengo lerrootan, horiei buruzko informazioa emango dizuegu, azal-azaletik.

TOKI-ERAKUNDEA	Gasteizko Udala
INFORMAZIOA	http://www.vitoria-gasteiz.org/we001/was/we001action.do?idioma=es&aplicacion=wb021&tabla=contenido&uid=u-6270be56_151a936a091__7f9d
IZENA	Herritarren Parte-hartzerako Udal Plana
NOIZ EGINA ETA ZER IRAUNALDI	Noiz egina: 2015 Iraunaldia: 2015-2019
EDUKIA	2015-2019 legealdirako bide-orria. Helburuak, jardun-ildoak eta proiektuak.
JARDUN-ILDO NAGUSIAK	• Herritarren partaidetza ardatz estrategikoa den heinean • Herritarren partaidetzarako bideak eta tresnak • Partaidetzaren kultura hobetzea • Partaidetzaren kalitatea hobetzea • Herritarren partaidetzarako zerbitzua
ERREFERENTZIA	Gasteizko Udaleko Partaidetza eta Gizarte Etxeen Saila

TOKI-ERAKUNDEA	Las Palmas Kanaria Handikoko Udala
INFORMAZIOA	https://www.laspalmasgc.es/export/sites/laspalmasgc/.galleries/documentos-noticias/160707-diptico-presupuesto.pdf
IZENA	Plan Municipal de Participación Ciudadana de Las Palmas de Gran Canaria, LPGC tú decides.
NOIZ EGINA ETA ZER IRAUNALDI	2016-2017
JARDUN-ILDO NAGUSIAK	• Distritu-kontseiluak • Web-atari partizipatiboa • Herritartasun-eskola
ERREFERENTZIA	Auzoak eta Herritartasun Partaidetza udal-arloa

TOKI-ERAKUNDEA	Eguesibar
INFORMAZIOA	http://www.valledeegues.com/participacion-ciudadana-en-marcha-el-plan-estrategico/
IZENA	Herritarren Partaidetzarako Eguesibarko Plan Estrategikoa
NOIZ EGINA ETA ZER IRAUNALDI	Egiten ari dira
EDUKIA	Diagnostikoa, partaidetza-plana eta jarraipen-plana
JARDUN-ILDO NAGUSIAK	Diagnostikoa egiteko fasean daude orain
ERREFERENTZIA	Amaia Etxarte Iturralde, Euskara, Herritarren Partaidetza, Gardentasuna, Kontzejuak eta Osasuna arloko zinegotzia (amaia.udala@gmail.com)

TOKI-ERAKUNDEA	Zizur Nagusiko Udala
IZENA	Herritarren Partaidetzarako Udal Plana
NOIZ EGINA ETA ZER IRAUNALDI	Egiten ari dira. Aurreikusitakoaren arabera, 2018ko urtarrilean onartuko dute.
EDUKIA	Diagnostikoa, helburuak eta printzipioak, eta jarduera-koadroa.
JARDUN-ILDO NAGUSIAK	• Herritarren partaidetzarako baliabideak eta baldintzak prestatzea • Herritarren partaidetza kudeaketa publikoaren ardatz transbertsal izan dadin sustatzea • Partaidetzaren kultura sustatzea • Plangintza ebaluatzea
ERREFERENTZIA	Ales Mimentza, Ogasuneko zinegotzia (amimentza@hotmail.com)

DOKUMENTAZIO JAKINGARRIA

4

PLANGINTZA

 TOKI-ERAKUNDEETAN GARDENTASUNEO ETA HERRITARREN PARTAIDETZARAKO POLITIKAK EGITEKO BALIABIDEEN ETA TRESNEN GIDA

Espainiako Udalerrien eta Probintzien Federazioaren Modernizazioko, Partaidetzako eta Kalitateko Batzordea, eta Aragoiko Gobernuaren Herritarren Partaidetzako, Kanpo Ekintzako eta Lankidetzako Zuzendaritza Nagusia

► <http://femp.femp.es/files/566-1685-archivo/Guia%20transparencia%20y%20participaci%C3%B3n%20FEMP.pdf>

 HERRITARREN PARTAIDETZA ARAUTZEKO ERREGELAMENDU BATEN EREDUA

Espainiako Udalerrien eta Probintzien Federazioa

► <http://femp.femp.es/files/566-1596-archivo/Reglamento%20tipo%20FEMP%20Participaci%C3%B3n%20Ciudadana.pdf>

 HERRITARREN PARTAIDETZARI BURUZKO KOADERNO METODOLOGIKOA, 1 – HERRITARREN PARTAIDETZAKO PROZESUAK EGITURATZEKO ETA GARATZEKO EREDU BAT

Aragoiko Gobernuaren Herritarren Partaidetzako, Kanpo Ekintzako eta Lankidetzako Zuzendaritza Nagusia

► <http://aragonparticipa.aragon.es/sites/default/files/cuaderno1.pdf>

 HERRITARREN PARTAIDETZARI BURUZKO ARAUDIAREN KOADERNOA – HERRITARREN PARTAIDETZARI BURUZKO ARAUBIDE JURIDIKOA

Aragoiko Gobernuaren Herritarren Partaidetzako, Kanpo Ekintzako eta Lankidetzako Zuzendaritza Nagusia

► <http://aragonparticipa.aragon.es/sites/default/files/cuaderno1.pdf>

LEGEDIA

 11/2012 FORU LEGEA, ekainaren 21ekoa, Gardentasunari eta Gobernu Irekiari buruzkoa

 1/2017 LEGEGINTZAKO FORU DEKRETUA, UZTAILAREN 26KOA, LURRALDEAREN ANTOLAMENDUARI ETA HIRIGINTZARI BURUZKO FORU LEGEAREN TESTU BATERAGINA ONESTEN DUENA (2017ko abuztuaren 31n argitaratua Nafarroako Aldizkari Ofizialean)

1. ERANSKINA I LEHENDIK EGIN DIREN PARTAIDETZA-EKINTZEI BURUZKO DIAGNOSTIKOA EGITEKO FITXA (EREDUA)

ARLOA	
ARDURADUNA	
EKINTZA	
DATA	
DESKRIBAPENA	
EMAITZAK	
BALORAZIOA	

2. ERANSKINA I PARTAIDETZA-EKINTZA BERRIAK PROPOSATZEKO FITXA (EREDUA)

ARLOA	
ARDURADUNA	
EKINTZA (PROPOSAMENA)	
DESKRIBAPENA	
NORI ZUZENDUA	
ZER ARLORI ERAGITEN DIE	
TENPORALIZAZIOA (GUTXI GORABEHERRA)	
BURUTZEKO EPEA	LABURRA ERTAINA LUZEA
ARDATZ ESTRATEGIKOA	
JARDUKETA-ILDOA	
NEURRIAK	

Toki-erakunderen batek kanpoko laguntzaile teknikoak kontratatzeko asmoa badu eta horri buruzko aholkua behar badu, gurekin harremanetan jar daiteke, hemen:

Herritarren Arretarako eta Partaidetzarako Zerbitzua | Nafarroako Gobernua

Helbidea: Amaia kalea 2A, 2.a | 31002 Iruña

Tel.: 848 426 006 | 848 427 038

Helbide elektronikoa: participacionciudadana@navarra.es

